

RijnGouweLijn Oost

Provinciale besluitvorming en bijdragen in de kosten

Provincie Zuid-Holland

Amsterdam, januari 2007

Inhoudsopgave

Conclusies en aanbevelingen	3
Rapport	4
Vooraf	4
Conclusie I: Geen 'go - no go' besluit van PS meer nodig	4
Conclusie II: De provinciale bijdrage kan oplopen tot € 215 miljoen	7
Conclusie III: Voor € 90 miljoen van de mogelijke € 215 miljoen is al tot dekking besloten	9
Conclusie IV: De mogelijke extra uitgaven van € 125 miljoen zijn nog niet in de begroting verwerkt ..	12
Reactie Gedeputeerde Staten	13
Nawoord Rekenkamer	16
Colofon	18

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De RijnGouweLijn Oost behoort tot de grote projecten van de provincie Zuid-Holland. Provinciale Staten hebben regelmatig gesproken over de financiële risico's die de provincie bij dit project loopt en de status van de besluitvorming. De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzoek verricht naar 1) de status van de besluitvorming en 2) de kosten en risico's van de RijnGouweLijn Oost. Met dit rapport wil de Rekenkamer een bijdrage leveren aan de informatievoorziening met betrekking tot dit project.

De Rekenkamer concludeert het volgende:

Conclusie I. Door ondertekening van de Bestuursovereenkomst op 7 juli 2005 is de provincie bindende verplichtingen aangegaan met betrekking tot de (voorbereiding van de) aanleg van de RijnGouweLijn Oost, en kan niet meer vrijblijvend afzien van de aanleg. De Bestuursovereenkomst bevat op zichzelf geen (verdere) ruimte voor PS tot een 'go - no go' besluit.

Conclusie II. De uitgaven van de provincie voor de RijnGouweLijn Oost kunnen oplopen tot € 215,1 miljoen. Dat bedrag bestaat uit drie componenten: de provinciale bijdrage van € 91,5 miljoen, de onzekerheidsmarge van € 58,3 miljoen en zes mogelijke extra kostenposten van gezamenlijk € 65,3 miljoen.

Conclusie III. Van de mogelijke uitgaven voor de provincie voor de RijnGouweLijn Oost van € 215,1 miljoen hebben Provinciale Staten een besluit genomen over dekking tot € 90 miljoen. Hoewel deze lasten zijn opgenomen in de begroting 2007 en in het Meerjarenprogramma Provinciale Infrastructuur, is dat niet op een transparante wijze gedaan.

Conclusie IV. Het bedrag van € 125,1 miljoen aan eventuele extra uitgaven boven het gedekte bedrag van € 90 miljoen is niet verwerkt in de begroting 2007. Door deze extra uitgaven kunnen de extra kapitaallasten in de komende 30 jaar maximaal € 9,4 miljoen per jaar bedragen.

Op basis van de conclusies doet de Rekenkamer de volgende aanbevelingen:

Aanbeveling 1. Stel vast in welke mate de provincie gebonden is aan de aanleg van de RijnGouweLijn Oost en wat daarbij de kosten kunnen zijn.

Volgens de Rekenkamer is de provincie Zuid-Holland in hoge mate gebonden aan de aanleg van de RijnGouweLijn Oost. De provincie kan zich namelijk niet meer vrijblijvend terugtrekken uit de Bestuursovereenkomst van 7 juli 2005. PS zullen daarom met meer risico's en hogere risicobedragen rekening moeten houden.

Aanbeveling 2. Stel vervolgens vast hoe de kosten en de risico's verwerkt moeten worden in de programmabegroting 2007, de voorjaarsnota 2007 en de jaarstukken 2006.

In de voorstellen aan PS zijn bedragen opgenomen van de kosten en risico's van de RijnGouweLijn Oost. Deze bedragen zijn niet als zodanig verwerkt in de begroting 2007. Risico's moeten mogelijk worden opgenomen in de risicoparagraaf (ofwel paragraaf Weerstandsvermogen) van de begroting en de jaarstukken.

Dit rapport, dat de reconstructie van de besluitvorming en de ontwikkeling van de kosten van de RijnGouweLijn Oost sinds 2005 bespreekt, is voor wederhoor voorgelegd aan Gedeputeerde Staten. De reactie van GS is bijgevoegd, gevolgd door het nawoord van de Rekenkamer.

Vooraf

Dit rapport vindt zijn oorsprong in het onderzoek naar de besluitvorming en informatievoorziening bij grote projecten, dat de Rekenkamer in een brief d.d. 16 juni 2006 aan PS heeft aangekondigd. De RijnGouweLijn Oost was één van de projecten die de Rekenkamer in het kader van dat onderzoek nader heeft bekeken. De Rekenkamer deed daarbij een aantal bevindingen over de financiën van het project die buiten het kader van het onderzoek vielen. Gezien het belang van deze bevindingen heeft de Rekenkamer besloten hier een apart onderzoek aan te wijden, waarvan het voorliggende rapport het resultaat is.

Voor dit onderzoek heeft de Rekenkamer gebruik gemaakt van de informatie uit het lopende onderzoek naar de uitvoering van grote projecten. Daarnaast is het ambtelijk apparaat om extra informatie en toelichting gevraagd. De Rekenkamer spreekt haar waardering uit voor de snelle medewerking van de ambtelijke organisatie en van GS.

De Rekenkamer heeft verder advies ingewonnen bij Ernst & Young accountants over de verwerking van de lasten en de risico's in de programmabegroting 2007 en bij advocatenkantoor Lovells met betrekking tot de status van de besluiten van PS en de status van de eerste bestuursovereenkomst van 7 juli 2005. Bij de Rekenkamer is het project geleid door drs. D. Tjiam.

Conclusie I: Geen 'go - no go' besluit van PS meer nodig

Conclusie I. Door ondertekening van de Bestuursovereenkomst op 7 juli 2005 is de provincie bindende verplichtingen aangegaan met betrekking tot de (voorbereiding van de) aanleg van de RijnGouweLijn Oost, en kan niet meer vrijblijvend afzien van de aanleg. De Bestuursovereenkomst bevat op zichzelf geen (verdere) ruimte meer voor PS tot een 'go - no go' besluit.

Inleiding

De RijnGouweLijn (RGL) Oost is een light rail verbinding die gepland is tussen Gouda, Alphen aan den Rijn en Leiden. Doel van de RGL Oost is tegemoet te komen aan de sterk gestegen vraag naar personenvervoer in de regio. De partners in het project zijn het Rijk, de provincie Zuid-Holland en de aanliggende gemeenten (Leiden, Rijnwoude, Zoeterwoude, Alphen aan den Rijn, Boskoop, Gouda en Waddinxveen).

De Nota Voorkeursalternatief¹ van augustus 2003 bevat onder andere de volgende elementen:

1. De voorkeur ligt bij een light rail verbinding door de binnenstad van Leiden;
2. Volgens de uitgevoerde maatschappelijke kosten-batenanalyse heeft het project een rendement van € 200 miljoen (netto contante waarde) voor de regio;
3. De kosten van aanleg van de RGL Oost worden op dat moment geraamd op € 233 miljoen, met een onzekerheidsmarge van -15 tot +30%.

---

¹ Provincie Zuid-Holland: *Nota Voorkeursalternatief* (pag. 5-9), augustus 2003.

De RGL Oost wordt verder uitgewerkt volgens het in de Nota geschetste voorkeursalternatief.

Bestuursovereenkomst RijnGouweLijn Oost²

Op 22 juni 2005 hebben PS ingestemd met de Bestuursovereenkomst RijnGouweLijn Oost tussen de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Alphen aan den Rijn, Boskoop, Gouda, Leiden, Oegstgeest, Rijnwoude, Waddinxveen en Zoeterwoude. Deze overeenkomst is op 7 juli 2005 ondertekend door de betrokken partijen.

Volgens de Bestuursovereenkomst zal de provincie zich maximaal inspannen de RGL Oost te (laten) ontwerpen en aanleggen conform de projectscope. Verder zal de provincie zich maximaal inspannen de ruimtelijke programma's van de gemeenten mogelijk te maken (pag. 10). Met deze programma's kunnen de gemeenten de investeringen in de RGL Oost compenseren. Tenslotte zal de provincie zich maximaal inspannen voor een subsidiebeschikking van het Rijk van tenminste € 140 miljoen en om overeenkomsten te sluiten met ProRail en de Nederlandse Spoorwegen (NS) (pag. 12).

De Bestuursovereenkomst bevat de volgende ontbindende voorwaarden (pag. 20):

1. De tweede, aanvullende Bestuursovereenkomst tussen de provincie en Leiden is niet op 1 juli 2006 tot stand gekomen;
2. Op 1 juli 2010 is de rijksbijdrage van € 140 miljoen niet in een subsidiebeschikking vastgelegd;
3. Er zijn op 1 juli 2010 geen overeenkomsten met ProRail en de NS;
4. Bij onvoorziene omstandigheden en na overleg daarover tussen de partijen.

In het voorstel van GS aan PS over de Bestuursovereenkomst staan twee passages over de mate waarin de provincie zich na ondertekening van de overeenkomst verplicht tot de aanleg van de RGL Oost. In de eerste passage wordt het volgende aangegeven: 'Formeel is de provincie met de ondertekening van deze bestuursovereenkomst niet gebonden aan de aanleg van de RijnGouweLijn. Niettemin wordt hiermee wel een belangrijke stap gezet in de richting van realisering van dit project'.³

Het voorstel licht toe dat bij kostenoverschrijdingen die hoger zijn dan waarmee rekening wordt gehouden, ontbinding van de Bestuursovereenkomst mogelijk is. De tweede passage luidt: 'In dat geval kan de provincie een beroep doen op artikel 8.2 (ontbinding op grond van onvoorziene omstandigheden); bovendien verplicht artikel 3.2 de provincie alleen tot een maximale inspanning tot aanleggen van de RijnGouweLijn, niet tot de daadwerkelijke aanleg. (Opgemerkt moet worden dat daar in dat geval andere overwegingen tegenover zullen staan, zoals gewekte verwachtingen en redelijkheid/billijkheid ten opzichte van gemeenten)'.⁴

De Bestuursovereenkomst van 7 juli 2005 bevat bindende verplichtingen.⁵ De verplichting van de provincie tot aanleg van de RGL Oost is opgeschort tot het moment dat aan een aantal voorwaarden is voldaan. Te denken valt aan de totstandkoming van de tweede aanvullende bestuursovereenkomst met Leiden, de subsidiebeschikking van het Rijk en de overeenkomsten met ProRail en de NS. Verder voorziet de overeenkomst in de mogelijkheid tot ontbinding in bepaalde gevallen, bijvoorbeeld als de genoemde overeenkomsten niet uiterlijk op bepaalde data zijn gesloten. Als de vervulling van deze voorwaarden geen problemen blijkt op te leveren, zal de (verdere) voorbereiding en aanleg van de RGL Oost echter in principe op basis van deze overeenkomst moeten plaatsvinden, inclusief financiële gevolgen voor de provincie. Nu PS de

---

² Voordracht 5583 van GS aan PS over Bestuursovereenkomst RijnGouweLijn Oost, juni 2005.

³ Voorstel aan PS van juni 2005 (nr. 5583), toelichting pag. 10.

⁴ Voorstel aan PS van juni 2005 (nr. 5583), toelichting pag. 11.

⁵ Advies mr. B.F. de Jong van advocatenkantoor Lovells.

bestuursovereenkomst hebben vastgesteld op 22 juni 2005, hebben zij geen ruimte meer voor een 'go - no go' besluit.

De provincie heeft zich verder verplicht zich maximaal in te spannen de aanleg van de RGL Oost mogelijk te maken en de (meeste) voorwaarden daarvoor tot stand te doen komen. Een beroep van de provincie op het niet doorgaan van een voorwaarde om ontbinding van de overeenkomst mogelijk te maken, zal daarom aan een strikte beoordeling kunnen worden onderworpen. In die zin kan de provincie niet meer vrijblijvend afzien van aanleg van de RGL Oost.

Tweede bestuursovereenkomst Leiden⁶

Op 1 februari 2006 nemen PS kennis van de tweede bestuursovereenkomst RGL Oost met de gemeente Leiden, de raming van (op dat moment) € 273,8 miljoen voor de aanleg van de RGL Oost en een onzekerheidsmarge van € 62 miljoen. PS stellen verder de provinciale bijdrage vast op € 87,5 miljoen.

In deze bestuursovereenkomst is het uitgewerkte trajectdeel voor Leiden vastgelegd. Verder is afgesproken dat planschade als gevolg van de waardedaling van onroerend goed, of nadeelcompensatie voor gedeerde inkomsten voor rekening van de provincie zijn.⁷ Ook is, in lijn met de bestuursovereenkomst van juni 2005, afgesproken dat de provincie de risico's draagt.⁸

De tweede bestuursovereenkomst is overigens nog niet ondertekend. De gemeenteraad van Leiden heeft op hoofdlijnen ingestemd met de tweede bestuursovereenkomst, maar via een amendement besloten de aanleg van het Leidse trajectdeel te willen koppelen aan voldoende zekerheid omtrent de aanleg van de RijnGouweLijn West.⁹

Derde en vierde bestuursovereenkomst (Gouda, Zoeterwoude)

PS hebben op 28 juni 2006 kennis genomen van de derde bestuursovereenkomst met de gemeente Gouda. De provincie en de gemeente zijn overeengekomen de RGL Oost op een andere wijze (maaiveldniveau) aan te leggen dan volgens de oorspronkelijke projectscope was gepland. Van de extra kosten ad € 3,4 miljoen neemt Gouda € 0,5 miljoen voor haar rekening. PS hebben ingestemd met een verhoging van de kostenraming met de resterende € 2,9 miljoen, waarvan € 2,5 miljoen uit het BOR-fonds Rotterdam wordt gefinancierd. De resterende € 0,4 miljoen wordt binnen de projectbegroting opgebracht. Daarnaast brengt de gemeente grond ter waarde van € 4,3 miljoen in.

GS hebben laten weten dat deze scopewijzigingen ook voor de provincie nuttig zijn. Vervolgplannen voor de RGL Oost, zoals het doortrekken van de lijn naar de binnenstad van Gouda, worden daardoor eenvoudiger en goedkoper.¹⁰

PS hebben in dezelfde vergadering ook kennis genomen van de vierde bestuursovereenkomst met Zoeterwoude, over de locatie van een onderhoudswerkplaats en opstelsporen. Omdat de beoogde locatie in een natuurgebied (de Elfenbaan) ligt, zijn afspraken gemaakt over natuur- en landschapcompensatie. De kosten voor de werkplaats, de sporen en de compensatie maken onderdeel uit van de kostenramingen. De overeenkomst is ondertekend op 7 juli 2006.

---

⁶ Voordracht 5662 van GS aan PS over tweede bestuursovereenkomst RGL Oost met gemeente Leiden, februari 2006.

⁷ Concept-bestuursovereenkomst Leiden, hoofdstuk 7 (versie 16 november 2005).

⁸ De gemeente Leiden draagt het risico voor verlegging van de riolering. De provincie betaalt daar € 1,5 miljoen voor.

⁹ Voordracht 5733 van GS aan PS over Voorlopig Ontwerp met kostenraming RGL Oost, september 2006 (toelichting, pag. 1).

¹⁰ Interview portefeuillehouder GS, 27 november 2006.

Voorlopig Ontwerp met kostenraming

Op 20 september 2006 hebben PS kennis genomen van het Voorlopig Ontwerp (VO) RijnGouweLijn Oost, de kostenraming van € 291,5 miljoen en een onzekerheidsmarge van € 58,3 miljoen (20% van de totale kostenraming). Verder hebben zij ingestemd met voorinvesteringen tot een bedrag van € 19,5 miljoen. De bijdrage van de provincie is € 91,5 miljoen, waarvan € 90 miljoen is gedekt. Op voorstel van GS wordt nog geen dekking gezocht voor de € 1,5 miljoen aan extra kosten. Bij de vaststelling van het Definitief Ontwerp ontvangen PS een nieuwe kostenraming met een onzekerheidsmarge van 10%.

Conclusie II: De provinciale bijdrage kan oplopen tot € 215 miljoen

Conclusie II. De uitgaven van de provincie voor de RijnGouweLijn Oost kunnen oplopen tot € 215,1 miljoen. Dat bedrag bestaat uit drie componenten: de provinciale bijdrage van € 91,5 miljoen, de onzekerheidsmarge van € 58,3 miljoen en zes mogelijke extra kostenposten van gezamenlijk € 65,3 miljoen.

Tabel 1 toont de ontwikkeling van de geschatte kosten voor de aanleg van de RGL Oost sinds de Bestuursovereenkomst van 7 juli 2005.

Tabel 1. Overzicht ontwikkeling kosten

Datum	Document	Kostenraming totaal	Aandeel provincie	Besluit PS dekking
22 juni 2005	Bestuursovereenkomst	€ 271,5 miljoen	€ 80 miljoen	Nee
1 februari 2006	Tweede Bestuursovereenkomst (Leiden)	€ 273,8 miljoen	€ 87,5 miljoen	Ja, volledig
28 juni 2006	Derde Bestuursovereenkomst (Gouda)	Niet genoemd	€ 90 miljoen	Ja, volledig
20 september 2006	Voorlopig Ontwerp (excl. risico's)	€ 291,5 miljoen	€ 91,5 miljoen	Tot € 90 miljoen
20 september 2006	Risico's + onzekerheden	€ 123,6 miljoen	€ 123,6 miljoen	Nee, ook niet als risico
20 september 2006	Voorlopig Ontwerp incl. risico's en onzekerheden	€ 415,1 miljoen	€ 215,1 miljoen	Tot € 90 miljoen

De tabel biedt inzicht in de totale kostenraming, het aandeel van de provincie daarin en laat zien voor welk bedrag PS tot dekking hebben besloten. De bijdrage van de provincie is door PS in september 2006 vastgesteld op € 91,5 miljoen. Door mogelijke extra uitgaven ter hoogte van € 123,6 miljoen ten gevolge van het optreden van risico's bij de aanleg kan de provinciale bijdrage oplopen tot € 215,1 miljoen.

Tabel 2 laat zien uit welke componenten de risico's en de onzekerheden bij de aanleg van de RGL Oost voor de provincie bestaan. De risico's zijn genoemd in het voorstel aan PS over de eerste Bestuursovereenkomst en het voorstel aan PS bij het Voorlopig Ontwerp.

Tabel 2. Toelichting risico's en onzekerheden

Omschrijving	Bedrag	Bron
a) Onzekerheidsmarge	€ 58,3 miljoen	Voorlopig Ontwerp; voorstel aan PS nr. 5733 (september 2006)
b) Overwegveiligheid	€ 10 miljoen	Voorlopig Ontwerp; voorstel aan PS nr. 5733 (september 2006)
c) Inrichting stations	€ 5,4 miljoen	Voorlopig Ontwerp; voorstel aan PS nr. 5733 (september 2006)
d) Zettingsvrije plaat	€ 25 miljoen	Voorlopig Ontwerp; voorstel aan PS nr. 5733 (september 2006)
e) Voorfinanciering rijksbijdrage	€ 15 miljoen	Bestuursovereenkomst; voorstel aan PS nr. 5583 (juni 2005)
f) Lagere bijdrage gemeenten	€ 1,9 miljoen	Bestuursovereenkomst; voorstel aan PS nr. 5583 (juni 2005)
g) Kosten verkenningsfase tot en met 2005	€ 8 miljoen	Voorlopig Ontwerp; voorstel aan PS nr. 5733 (september 2006); programmabegroting 2007, paragraaf Weerstandvermogen
h) Planschade en nadeelcompensatie	PM (geheim)	Voorlopig Ontwerp; voorstel aan PS nr. 5733 (september 2006)
Totaal	€ 123,6 miljoen	

Toelichting op de risico's¹¹:

- a) *Onzekerheidsmarge*: Bij infrastructuurprojecten wordt altijd gewerkt met onzekerheidsmarges. Deze marges worden kleiner in de loop van de uitwerking van een project. Bijvoorbeeld omdat een keuze wordt gemaakt voor een gelijkvloerse of een ongelijkvloerse kruising. Bij het Voorlopig Ontwerp van september 2006 bedroeg de onzekerheidsmarge 20% van de kostenraming ofwel € 58,3 miljoen. Bij het Definitieve Ontwerp zal de onzekerheidsmarge 10% bedragen, wat onder meer te maken heeft met onzekerheid over de uitkomst van aanbestedingen.
- b) *Overwegveiligheid*: De provincie is in discussie met het ministerie van V&W over het maatregelenpakket ten behoeve van de overwegveiligheid. Als het ministerie soepelere maatregelen voor de RGL Oost niet toestaat, kunnen de extra kosten € 10 miljoen bedragen. Volgens de Rekenkamer is hier sprake van een risico, dat buiten de invloedssfeer van de provincie ligt.
- c) *Inrichting stations*: In de bestaande kostenramingen wordt uitgegaan van een zeer sobere en niet-uniforme inrichting van de stations. PS kunnen kiezen voor een uniforme uitstraling van stations, wat € 5,4 miljoen extra kost. Als zij deze keuze niet maken, zal ProRail het beheer en de onderhoudskosten van de stations doorbelasten aan de provincie. De Rekenkamer merkt op dat de provincie altijd extra kosten voor de stations zal hebben, hetzij bij de aanleg, hetzij tijdens de exploitatie.
- d) *Zettingsvrije plaat*: PS kunnen besluiten tot het aanbrengen van een zettingsvrije plaat ad € 25 miljoen op het traject tussen Elfenbaan en Alphen aan den Rijn. Door de zettingsvrije plaat kan de RGL Oost conform de planning worden opgeleverd. Verder worden de levensduur van het spoor verhoogd en de onderhoudskosten verlaagd met een bedrag van eveneens € 25 miljoen over 30 jaar. De Rekenkamer meent dat hier feitelijk geen sprake is van een risico, maar dat de provincie deze investering zeker zal moeten gaan plegen bij de aanleg of bij de exploitatie.
- e) *Voorfinanciering rijksbijdrage*: Het streven van de provincie is in 2007 te starten met de aanleg van de RGL Oost. De bijdrage van het Rijk komt normaliter beschikbaar in 2010, bij het MIT 2011-2014. De minister van

¹¹ Voorstellen aan PS nr. 5583 (juni 2005) en nr. 5733 (september 2006).

V&W heeft toegezegd dat, in geval van ophoging of onderuitputting van het MIT, de bijdrage voor de RGL Oost eerder beschikbaar wordt gesteld. Als deze situatie zich niet voordoet, dient de provincie de rijksbijdrage voor te financieren. De rentekosten daarvan bedragen circa € 15 miljoen.

- f) *Lagere bijdrage gemeenten*: De gemeentelijke bijdragen zijn gebaseerd op de bouwprogramma's, maar zijn grotendeels onafhankelijk gesteld van de daadwerkelijke realisering van deze programma's en de resultaten van de grondexploitaties. Voor een klein deel zijn de gemeentelijke bijdragen wel afhankelijk van de realisering van bouwprogramma's. Deze bijdragen, tot een maximum van € 1,9 miljoen, hoeven niet te worden voldaan wanneer de provincie niet heeft voldaan aan de verplichting zich maximaal in te spannen de bouwprogramma's planologisch mogelijk te maken. Dit is een risico dat de provincie grotendeels zelf kan beheersen.
- g) *Kosten verkenningfase tot en met 2005*: Het is in de provincie Zuid-Holland gebruikelijk dat de gemaakte kosten van verkenning en planstudie van infrastructuurprojecten volledig worden opgenomen in de kostenraming. Bij de RGL Oost maken de tot nu toe gemaakte kosten van € 8 miljoen¹² nog geen deel uit van de kostenraming bij het Voorlopig Ontwerp van de RGL Oost. De provincie heeft desgevraagd aangegeven door versobering van het project de gemaakte kosten binnen de kaders van de huidige kostenraming te willen brengen. Als dat niet (geheel) lukt, zullen GS aan PS om een aanvullend krediet moeten vragen.
- h) *Planschade en nadeelcompensatie*: De provincie heeft in de tweede, aanvullende bestuursovereenkomst met Leiden afgesproken de kosten van planschade en nadeelcompensatie voor haar rekening te nemen. De schatting van de hoogte van deze kosten is aan PS medegedeeld in een geheim document. De Rekenkamer neemt de post daarom als PM op in tabel 2. Omdat de bestuursovereenkomst met Leiden nog niet is ondertekend, is dit op dit moment nog geen risico.

NB De risico's en onzekerheden genoemd onder b) tot en met h) vallen niet onder de onzekerheidsmarge.

Behalve de bijdrage van € 91,5 miljoen, die PS geaccordeerd hebben, zijn er onzekerheidsmarges en zes mogelijke extra kostenposten waardoor de totale uitgaven van de provincie kunnen uitkomen op € 215,1 miljoen. Dit bedrag is exclusief de kosten van planschade en nadeelcompensatie.

De onzekerheidsmarge (€ 58,3 miljoen) en de zes extra kostenposten (gezamenlijk € 65,3 miljoen) staan los van elkaar. Twee van de zes kostenposten (inrichting stations en zettingsvrije plaat, in totaal € 30,4 miljoen) zijn volgens de Rekenkamer onvermijdelijk. Als deze kosten tijdens de aanleg van de RGL Oost uitgespaard worden, zullen de kosten gedurende de exploitatiefase navenant toenemen.

Conclusie III: Voor € 90 miljoen van de mogelijke € 215 miljoen is al tot dekking besloten

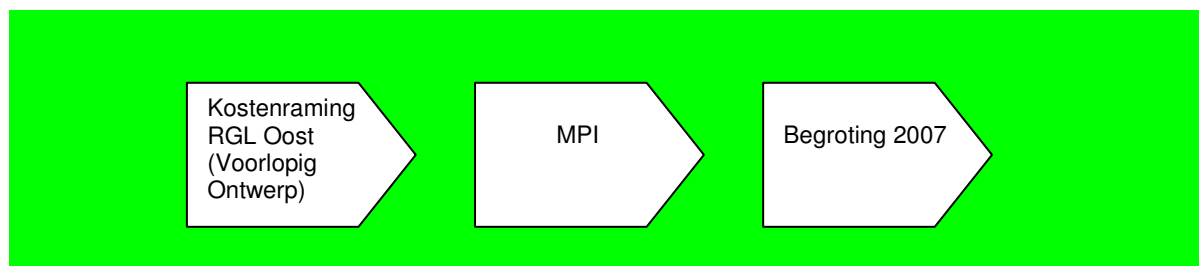
Conclusie III. Van de mogelijke uitgaven voor de provincie voor de RijnGouweLijn Oost van € 215,1 miljoen hebben Provinciale Staten een besluit genomen over dekking tot € 90 miljoen. Hoewel deze lasten zijn opgenomen in de begroting 2007 en in het Meerjarenprogramma Provinciale Infrastructuur, is dat niet op een transparante wijze gedaan.

Met de Statenbesluiten behorende bij de tweede (1 februari 2006) en derde (28 juni 2006) bestuursovereenkomst hebben PS dekking gegeven voor eerst € 87,5 miljoen en later € 90 miljoen (zie tabel 1). De Rekenkamer heeft onderzocht hoe de lasten en onzekerheden van de RGL Oost zijn verwerkt in de programmabegroting 2007. Deze blijken niet direct zichtbaar te zijn in de begroting. Op verzoek van de Rekenkamer heeft de provincie dit

¹² Programmabegroting 2007, paragraaf Weerstandsvermogen.

nader toegelicht. Omdat de begroting een hoog abstractieniveau heeft, worden de kosten voor individuele projecten daarin niet opgenomen. Alle infrastructuurprojecten, dus ook de RGL Oost, worden opgenomen in het Meerjarenprogramma Provinciale Infrastructuur (MPI). De totale uitgaven en investeringen van het MPI zijn wel zichtbaar in de begroting.

Schematisch kan dit als volgt worden weergegeven:

Meerjarenprogramma Provinciale Infrastructuur 2007-2021

De RGL Oost is opgenomen in het MPI 2007-2021. Het MPI bevat alle investeringen in infrastructuur. Volgens het MPI bedragen de kosten voor de RGL Oost (afgerond) in totaal € 285 miljoen, waarvan € 222 miljoen bijdragen door derden en € 63 miljoen bijdrage van de provincie.

Deze bedragen zijn anders samengesteld dan de bedragen die zijn genoemd in het voorstel bij het Voorlopig Ontwerp. Volgens het VO zijn de totale kosten € 291,5 miljoen, waarvan € 91,5 miljoen voor rekening van de provincie.

De provincie heeft dit verschil op verzoek van de Rekenkamer toegelicht (zie tabel 3). De verschillen tussen het MPI en het VO blijken te berusten op een andere presentatie. Zo blijken € 23 miljoen aan middelen van derden (MPI) feitelijk provinciale middelen uit andere bronnen te zijn, namelijk uit het Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR) en de Brede Doeluitkering (BDU). Daarnaast zijn buiten het MPI om extra kosten (€ 6,5 miljoen) voor de RGL Oost geraamd, die deels (€ 5,5 miljoen, waarvan € 1,5 miljoen voorlopig ongedekt) voor rekening van de provincie komen.

Er blijkt dus aansluiting te zijn tussen het MPI en het VO. De Rekenkamer acht de verschillen in de genoemde bedragen tussen het MPI en het VO echter niet bevorderlijk voor de helderheid van de informatie.

Tabel 3. Aansluiting tussen MPI en VO

Omschrijving	Bijdrage provincie	Bijdrage derden	Totale kosten
Middelen provincie (MPI)	€ 63 miljoen		
Middelen provincie via andere kanalen (MPI)	€ 23 miljoen		
Middelen derden (MPI)		€ 199 miljoen	
Subtotaal MPI	€ 86 miljoen	€ 199 miljoen	€ 285 miljoen
Extra bijdrage uit BOR-fonds	€ 2,5 miljoen		
Bijdrage gemeente Leiden voor extra wensen		€ 1 miljoen	
Indexeringsmiddelen	€ 1,5 miljoen		
Ongedekt	€ 1,5 miljoen		
Subtotaal buiten MPI	€ 5,5 miljoen	€ 1 miljoen	€ 6,5 miljoen
Totaal (is gelijk aan bedragen volgens VO)	€ 91,5 miljoen	€ 200 miljoen	€ 291,5 miljoen

Begroting 2007

De uitgaven c.q. investeringen van de provincie in de RGL Oost zijn niet direct te herleiden uit de begroting 2007. De uitgaven aan de RGL Oost worden via het MPI wel zichtbaar in de begroting. Het totaalbedrag aan investeringen voor het MPI voor 2007 (€ 142 miljoen) is namelijk opgenomen in de begroting, zij het op verschillende plaatsen. Tabel 4 toont hoe deze investeringen in de begroting zijn verwerkt.¹³ Het kleine verschil tussen de investeringen 2007 volgens de begroting (€ 141,2 miljoen) en de investeringen 2007 volgens het MPI (€ 142 miljoen) wordt veroorzaakt doordat bij de begroting een concept van het MPI is gebruikt.

Tabel 4. Investerings MPI in begroting 2007

Omschrijving	Investering	Plaats in begroting
Infrastructurele werken < € 1 miljoen verkeersveiligheid	€ 4,4 miljoen	Programma 4 (pag. 52)
Infrastructurele werken < € 1 miljoen wegen	€ 0,8 miljoen	Programma 4 (pag. 52)
Infrastructurele werken < € 1 miljoen fietspaden	€ 8,2 miljoen	Programma 4 (pag. 52)
Infrastructurele werken < € 1 miljoen vaarwegen	€ 2,4 miljoen	Programma 4 (pag. 52)
Investerings 2007 in immateriële activa	€ 2,1 miljoen	Staat van Activa (pag. 236)
Investerings met maatschappelijk nut 2007 (direct toegerekende kapitaallasten aan (vaar-)wegen en rijwielpaden)	€ 194,8 miljoen	Staat van Activa (pag. 238)
Desinvesteringen met maatschappelijk nut 2007 (direct toegerekende kapitaallasten aan (vaar-)wegen en rijwielpaden)	€ 71,5 miljoen -/-	Staat van Activa (pag. 238)
Totaal	€ 141,2 miljoen	

De Rekenkamer is van mening dat de bijdrage van de provincie aan de RGL Oost niet herkenbaar in de begroting 2007 is terug te vinden. Daardoor is het voor PS erg moeilijk inzicht te krijgen of hun besluit om € 90 miljoen beschikbaar te stellen voor de RGL Oost op correcte wijze in de begroting is verwerkt.

Desgevraagd heeft de provincie aangegeven dat de investeringen van € 90 miljoen in de RGL Oost indirect, namelijk via het MPI, in de begroting zijn opgenomen. Volgens de Rekenkamer leidt deze koppeling tussen het MPI en de begroting alleen maar tot meer onduidelijkheid. Zoals uit tabel 4 blijkt, zijn de totale investeringen voor het MPI verspreid in de begroting opgenomen. Ook het verschil tussen het besluit van PS voor de bijdrage van € 90 miljoen en de provinciale bijdrage van € 63 miljoen volgens het MPI draagt bij tot de onduidelijkheid.

¹³ Aanvullende informatie provincie 30 november 2006.

Conclusie IV: De mogelijke extra uitgaven van € 125 miljoen zijn nog niet in de begroting verwerkt

Conclusie IV. Het bedrag van € 125,1 miljoen aan eventuele extra uitgaven boven het gedekte bedrag van € 90 miljoen is niet verwerkt in de begroting 2007. Door deze extra uitgaven kunnen de extra kapitaallasten in de komende 30 jaar maximaal € 9,4 miljoen per jaar bedragen.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting 2007 wordt de RGL Oost aangemerkt als een project, waarvan het onzeker is of het tot uitvoering komt. Als het project niet doorgaat, kunnen de voorbereidingskosten tot een bedrag van maximaal € 15 miljoen euro (waaronder een claim van € 7 miljoen van de gemeente Leiden) als verloren worden beschouwd.

De Rekenkamer is van mening dat de provincie met de ondertekening van de Bestuursovereenkomst bindende verplichtingen is aangegaan voor de aanleg van de RGL Oost, zonder dat daar nadere besluitvorming door PS voor nodig is (zoals in conclusie I, pag. 5/6 is beargumenteerd). Er is dus geen sprake van onzekerheid over de doorgang van het project. Daarom moeten volgens de Rekenkamer de risico's en de beleidskeuzen opgenomen worden in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting en de jaarstukken. Voor onafwendbare lasten dienen PS op voorstel van GS een besluit te nemen voor een aanvullend krediet. Indien dit niet plaatsvindt, zijn de lasten in het jaar waarin deze verantwoord worden in de jaarrekening onrechtmatig.

De extra kapitaallasten bij het bedrag van € 125,1 miljoen bestaan uit afschrijvingen en rentekosten. De Rekenkamer heeft deze ingeschat op € 9,4 miljoen:

- Afschrijvingen: Voor infrastructuur hanteert de provincie een lineaire afschrijvingstermijn van 30 jaar.¹⁴ Uitgaande van gelijke afschrijvingstermijnen is de jaarlijkse afschrijving voor een bedrag van € 125,1 miljoen, € 4,2 miljoen.
- Rentekosten: De Rekenkamer heeft gerekend met een rente van 4,14%.¹⁵ Bij deze rekenrente zullen de rentekosten, bij een lening van € 125,1 miljoen, € 5,2 miljoen per jaar bedragen.

In de slotwijziging van de begroting 2006 is aangegeven dat het flexibele deel van de algemene reserve, een bedrag van € 12 miljoen, wordt aangehouden voor het afdekken van risico's zoals zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.¹⁶

---

¹⁴ Beleidsnota investeringen, waarderingen en afschrijvingen.

¹⁵ Begroting 2007: staat van activa (pag. 237).

¹⁶ Slotwijziging begroting (pag. 13); vergaderstukken PS december 2006.

REACTIE GEDEPUTEERDE STATEN

Bij brief van 18 december 2006 heeft u ons uw conceptrapport 'RijnGouweLijn Oost' doen toekomen en ons de gelegenheid geboden hierop te reageren, welke reactie tegelijk met het rapport door u aan PS zal worden aangeboden. Graag maken wij van deze gelegenheid gebruik.

Wij zullen per conclusie en aanbeveling uit het rapport ons commentaar leveren, maar niet nadat wij onze waardering hebben uitgesproken over de kwaliteit van uw onderzoek.

Conclusie I: Geen 'go - no go' besluit van PS meer nodig.

Deze conclusie veronderstelt dat PS een dergelijk besluit zouden willen nemen. Om die reden gaat deze conclusie primair de staten aan. Desalniettemin willen wij u onze zienswijze in dezen niet onthouden.

Grote projecten als de RijnGouweLijn kennen een lang traject van voorbereiding en een gefaseerde besluitvorming daarbinnen. Vanaf het begin hebben de staten de ambitie omarmd om dit voor Nederland innovatieve light rail project te realiseren en hebben daar per (deel)fase de bijbehorende besluiten over genomen en de kaders aangegeven voor het vervolg. Er is in onze ogen dan ook geen sprake van één specifiek 'go - no go' moment. De provincie kan zich in principe op elk moment uit het project terugtrekken. De consequenties daarvan verschillen naargelang gewekte verwachtingen, gemaakte afspraken en/of aangegane verplichtingen geschonden worden. Gaande het proces worden in de regel deze consequenties groter en wordt het derhalve moeilijker om van het project af te zien of om ingrijpende scopewijzigingen door te voeren.

Met het aangaan van de bestuursovereenkomst van 7 juli 2005 is tegen die achtergrond een grote stap gezet. Wij zijn het dan ook eens met de constatering in uw rapport dat de provincie niet meer vrijblijvend kan afzien van de aanleg tenzij er een beroep gedaan kan worden op de ontbindende voorwaarden in de overeenkomst. Tot deze voorwaarden hoort de bepaling dat als onvoorziene omstandigheden leiden tot extreme kostenverhoging, de overeenkomst ontbonden kan worden.

Overigens interpreteren wij deze conclusie uit uw rapport niet zo als zou over de nadere invulling en wijze van financiering/dekking geen nieuwe besluitvorming door PS meer te hoeven plaatsvinden. PS hebben immers (financiële) kaders aangegeven ten aanzien van de voor rekening van de provincie komende projectkosten en de bijbehorende onzekerheidsmarges en zullen dus ook moeten beoordelen of hieraan voldaan wordt.

Conclusie II: De provinciale bijdrage kan oplopen tot € 215 miljoen.

Deze constatering is correct als men de raming van de aanlegkosten en alle bekende risico's en onzekerheden ten tijde van het gereedkomen van het voorlopig ontwerp bij elkaar optelt. Deze zijn alle, zoals u ook weergeeft in tabel 2 van uw rapport, aan PS gemeld, zij het in verschillende stadia.¹⁷ Het is echter in onze ogen de vraag of deze posten alle 'zo maar' opgeteld mogen worden. Er is een post bij waarvan de kosten 'hard' zijn omdat deze al gemaakt zijn, een post bestaande uit de standaard onzekerheidsmarges, posten met risico's die door de provincie nog beïnvloedbaar zijn, en een post die nog volledig door eigen besluitvorming bepaald kan worden. Onzes inziens is het nu nog niet nodig dat zij alle van dezelfde 'harde' financiële dekking voorzien worden. In de

---

¹⁷ Noot GS: De opmerking in het rapport dat met de bestuursovereenkomst Gouda is afgeweken van het principe uit de bestuursovereenkomst van 7 juli 2005 dat de meerkosten voor rekening komen van degene die een scopewijziging wenst, is onjuist. De scopewijziging die in Gouda is doorgevoerd was een gecombineerde wens van provincie en gemeente; in die zin is het logisch dat beide instanties aan de meerkosten meebetalen.

Reactie Rekenkamer: De bedoelde opmerking is uit het rapport geschrapt.

paragraaf Weerstandsvermogen worden de financiële risico's opgenomen die voortvloeien uit genomen besluiten. Als uit de besluitvorming in een latere fase aanvullende dekkingsmiddelen nodig blijken (bijv. bij het optreden van onvermijdelijke uitgaven) zullen deze gelijktijdig worden aangewezen. Dit is overigens een algemeen gangbare handelwijze bij de overheid, zowel bij andere provincies als bij de rijksoverheid.

Meer specifiek willen wij ten aanzien van de risico's en onzekerheden opgenomen in tabel 2 van uw rapport een aantal kanttekeningen maken waarmee het totaalbedrag van € 123,6 miljoen verlaagd kan worden met € 48 miljoen.

Zettingsvrije plaat

In principe is geen zettingsvrije plaat nodig. Deze is alleen nodig indien men de inmiddels opgelopen vertraging ongedaan zou willen maken en aan de oorspronkelijke datum van oplevering van het project zou willen vasthouden. In die zin is het geen risico, maar een vrije keuze. Zou gekozen worden voor een zettingsvrije plaat dan zou dat overigens later terugverdieneffecten opleveren in het onderhoud.

Voorfinanciering rijksbijdrage

In het MPI 2007 - 2021 is rekening gehouden met het kasritme voor de RGL waarbij de rijksbijdrage pas na 2010 beschikbaar wordt gesteld. Het MPI is t/m 2010 opgenomen in de provinciale meerjarenbegroting waarbij de kapitaallasten zijn afgestemd op het verwachte kasritme. Na 2010 zijn geen uitgaven voor de RGL meer voorzien. Daarmee zijn dus de rentekosten van de voorfinanciering van de rijksbijdrage door de provincie binnen de provinciale meerjarenbegroting gedekt. Overigens zal er sprake zijn van een rentevoordeel indien de rijksbijdrage eerder dan in 2010 beschikbaar komt.

Kosten verkenningfase tot en met 2005

De kapitaallasten van de geactiveerde kosten van de verkenningfase zijn gedekt in de begroting. Bij het niet doorgaan van het project zal € 8 miljoen ineens ten laste van de exploitatie dienen te worden genomen. Tegenover dit nadeel staat dan een financieel voordeel wegens vrijval van de in de begroting geraamde kapitaallasten van het beschikbaar gestelde investeringskrediet.

Conclusie III: Voor € 90 miljoen van de mogelijke € 215 miljoen is al tot dekking besloten

Deze conclusie is juist. Van de provinciale bijdrage in de totale projectkosten is inmiddels € 90 miljoen vastgelegd. Dat in uw rapport vraagtekens worden gezet bij de transparantie voor wat betreft de verwerking in de begroting, kunnen wij eveneens begrijpen. Dit heeft in onze ogen onder meer te maken met het feit dat een deel van deze dekking niet voortvloeit uit besluiten van PS. Het aanwenden van middelen uit de BDU en het BOR-fonds is een bevoegdheid van GS; de toedeling van deze middelen is niet herkenbaar op het niveau van de programmabegroting. De rest van de benodigde provinciale middelen (€ 63 miljoen) is geactiveerd. Rente- en afschrijvingslasten drukken op de exploitatie tijdens de afschrijvingsduur van 30 jaar. In die zin is het bedrag van € 63 miljoen niet rechtstreeks in de begroting terug te vinden. Daarmee is en blijft het MPI het document bij uitstek voor het inzicht in de financiële dekking van het project.

Wij zullen voortaan daarin helderder de andere provinciale dekkingsbronnen in beeld brengen.

Conclusie IV: De mogelijke extra uitgaven van € 125 miljoen zijn nog niet in de begroting verwerkt

Het is ons niet duidelijk wat de Randstedelijke Rekenkamer in de begroting verwerkt wil zien, temeer omdat een groot deel van de investeringskredieten buiten het bereik van de lopende Begroting 2007, inclusief Meerjarenraming 2008-2010, valt. Zolang PS nog geen besluit hebben genomen om (noodzakelijke) aanvullende middelen beschikbaar te stellen, blijft uiteraard verwerking hiervan in de begroting achterwege. Een besluit tot extra investeringen gaat gepaard met een dekkingsvoorstel m.b.t. de optredende kapitaallasten. Voor zover de

extra investeringen niet kunnen worden ingepast in het MPI via prioriteitsstelling of het kunnen benutten van onderbesteding, zal aan PS worden voorgesteld het investeringsbudget te verhogen en de dekkingsmiddelen voor de hogere kapitaallasten aan te wijzen. De hoogte van de eventuele noodzakelijke extra middelen zal nader bepaald worden op basis van Definitief Ontwerp respectievelijk bestek. In dit stadium beschouwen wij de door u genoemde extra uitgaven van € 125,1 miljoen (welk bedrag met € 48 miljoen verlaagd kan worden zoals hiervoor beargumenteerd) dan ook als indicatief.

Overigens merken wij op dat u bij de berekening van de jaarlijkse rentelasten ad € 5,2 miljoen bij een investering van € 125,1 miljoen blijkbaar hebt geabstraheerd van de jaarlijkse afschrijvingstermijnen. De door u genoemde rentelast van € 5,2 miljoen geldt in het eerste jaar van activering van het investeringskrediet. Dat bedrag neemt echter jaarlijks met (afgerond) € 0,2 miljoen af omdat de boekwaarde van het actief lager wordt vanwege de jaarlijkse afschrijving. Hiermee rekening houdend bedraagt de gemiddelde rentelast € 2,6 miljoen per jaar. Verder wijzen wij u er op dat het bedrag aan extra kapitaallasten in de conclusie afwijkt van het bedrag genoemde in de tekst op blz. 12 van uw rapport (€ 8,7 miljoen versus € 9,4 miljoen).¹⁸

Ervan uitgaande dat de provincie in hoge mate gebonden is aan de aanleg van de RijnGouweLijn Oost kunnen wij uw zienswijze, dat de financiële risico's van het niet doorgaan van het project en beleidskeuzen in de paragraaf Weerstandsvermogen van de jaarstukken 2006, respectievelijk de Begroting 2008, moeten worden opgenomen, onderschrijven. Daarbij merken wij op dat in de paragraaf Weerstandsvermogen alleen (belangrijke) risico's staan opgenomen die voortvloeien uit genomen besluiten. Zolang er nog sprake is van beleidskeuzes spelen er geen (expliciete) financiële risico's.

Aanbeveling 1: Stel vast in welke mate de provincie gebonden is aan de aanleg van de RijnGouweLijn Oost en wat daarbij de kosten kunnen zijn.

Wij zijn als provincie gebonden aan de overeenkomsten die wij inzake de RGL Oost zijn aangegaan en daarmee ook aan de financiële verplichtingen en risico's die daaruit voortvloeien. PS hebben met deze overeenkomsten ingestemd inclusief deze risico's. Wij begrijpen dan ook niet dat in het rapport bij deze aanbeveling gesteld wordt dat PS '...daarom met *meer* risico's en *hogere* bedragen rekening moeten houden' (cursivering van ons).

Aanbeveling 2: Stel vervolgens vast hoe de kosten en de risico's verwerkt moeten worden in de programmabegroting 2007, de voorjaarsnota 2007 en de jaarstukken 2006.

Zie hiervoor het gestelde onder Conclusie IV.

---

¹⁸ Noot Rekenkamer: het juiste bedrag is € 9,4 miljoen. De passage is gecorrigeerd.

NAWOORD REKENKAMER

De Rekenkamer heeft kennis genomen van de snelle en uitgebreide reactie van het college van Gedeputeerde Staten en wil graag op een aantal punten reageren.

Algemeen

De Rekenkamer heeft de status van de besluitvorming en de kosten van de RijnGouweLijn Oost voor de provincie Zuid-Holland transparant willen maken. De Rekenkamer acht het wenselijk dat PS met GS een goed overzicht maken welke kosten onvermijdelijk zijn gezien de status van de besluitvorming en welke risico's de provincie daarbij loopt (aanbeveling 1). Als dat duidelijk is, beveelt de Rekenkamer aan dat PS die noodzakelijke middelen beschikbaar stellen en de kosten en risico's opnemen in de begroting (aanbeveling 2).

Conclusie I: Geen 'go - no go' besluit van PS meer nodig.

De Rekenkamer stelt vast dat GS de conclusie onderschrijven dat de provincie met het ondertekenen van de Bestuursovereenkomst op 7 juli 2005 bindende verplichtingen is aangegaan en niet meer vrijblijvend kan afzien van de aanleg van de RGL Oost. Omdat PS hebben besloten dat de RGL Oost moet worden aangelegd, moeten kosten en risico's in de begroting worden opgenomen. Wel moeten PS nog besluiten hoe de RGL Oost wordt aangelegd (Definitief Ontwerp).

Conclusie II: De provinciale bijdrage kan oplopen tot € 215 miljoen.

GS beamen dat de provinciale bijdrage aan de RGL Oost kan oplopen tot € 215 miljoen, met de kanttekening dat dit bedrag met € 48 miljoen verlaagd kan worden. Wanneer daarmee rekening wordt gehouden, komt de mogelijke provinciale bijdrage op (€ 215 miljoen - € 48 miljoen =) € 167 miljoen. Dit bedrag is hoger dan het bedrag van € 149,8 miljoen uit het Statenvoorstel nr. 5733 van september 2006.¹⁹ Het bedrag van € 48 miljoen, dat door GS wordt genoemd, maakt geen onderdeel uit van de € 91,5 miljoen waarover PS al hebben besloten.²⁰

Conclusie III: Voor € 90 miljoen van de mogelijke € 215 miljoen is al tot dekking besloten

De Rekenkamer is verheugd over het voornemen van GS om op een meer transparante wijze de dekking van projecten in beeld te brengen.

Conclusie IV: De mogelijke extra uitgaven van € 125 miljoen zijn nog niet in de begroting verwerkt

GS beschouwen de mogelijke extra uitgaven van € 125 miljoen voornamelijk als indicatief. Zij geven aan in de paragraaf Weerstandsvermogen alleen (belangrijke) risico's op te nemen die voortvloeien uit genomen besluiten. De Rekenkamer merkt op dat voor de aanleg van de RGL Oost nog geen bedrag als risico is aangemerkt in deze paragraaf.²¹ Gezien de status van de besluitvorming van de RGL Oost (conclusie I) is de Rekenkamer van mening dat in ieder geval de risico's en onzekerheden, waar de provincie weinig of geen invloed op heeft, in de paragraaf Weerstandsvermogen opgenomen dienen te worden. Dat geldt voor de onzekerheidsmarge en de

---

¹⁹ Het bedrag van € 149,8 miljoen bestaat uit de provinciale bijdrage van € 91,5 miljoen plus een onzekerheidsmarge van € 58,3 miljoen.

²⁰ Het bedrag van € 48 miljoen bestaat uit drie componenten: zettingsvrije plaat (€ 25 miljoen), de kosten van voorfinanciering van de rijksbijdrage (€ 15 miljoen) en de kosten van de verkenningsfase (€ 8 miljoen).

²¹ De paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting 2007 bevat wel een risicobedrag bij het niet doorgaan van de RGL Oost.

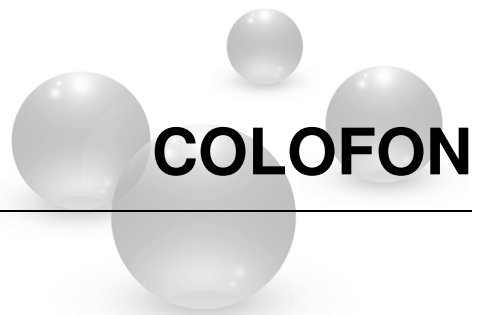

mogelijke extra kosten voor overwegveiligheid en voorfinanciering van de rijksbijdrage, omdat een andere instantie dan de provincie hierover een besluit neemt.

Wat de berekening van de jaarlijkse rentelasten betreft heeft de Rekenkamer een indicatieve schatting gepresenteerd en daarbij aangegeven dat het om een maximum gaat.

Aanbeveling 1: Stel vast in welke mate de provincie gebonden is aan de aanleg van de RijnGouweLijn Oost en wat daarbij de kosten kunnen zijn.

GS geven aan niet te begrijpen waarom PS met *meer* risico's en *hogere* bedragen rekening moeten houden. In de begroting houden GS alleen rekening met de door PS geaccordeerde bijdrage van € 91,5 miljoen en niet met risico's. Zoals GS beamen, kunnen de kosten en risico's oplopen tot € 215 miljoen. De Rekenkamer beveelt aan (een gedeelte van) die extra kosten en risico's op te nemen in de begroting.

RANDSTEDELIJKE REKENKAMER

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585	TELEFOON
020 – 58 18 586	FAX
info@randstedelijke-rekenkamer.nl	EMAIL
www.randstedelijke-rekenkamer.nl	INTERNET

Amsterdam
Januari 2007